

1882

KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

ORTALAMA ÜCRET - ASGARİ ÜCRET: DOLAR BAZINDA BİR KIYASLAMA MUHAMMED FURKAN ÇETİN

Araştırma Raporu

Ekonomik Araştırmalar ve Proje Müdürlüğü

KONYA
Ağustos 2022
www.kto.org.tr

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	1
2. ASGARİ ÜCRET VE ORTALAMA ÜCRET KARŞILAŞTIRMASI	1
3. ORTALAMA VE ASGARİ ÜCRETİN DOLAR KARŞILIĞI	2
4. SONUÇ	4
5. KAYNAKÇA	4

1. GİRİŞ

Türkiye’de son yıllarda TL, dolar karşısında aşırı değersiz hale gelmiştir. Bunun sonucu olarak Türkiye’de ortalama ücret ve asgari ücret dolar bazında ciddi anlamda azalmıştır. Ayrıca Türkiye’de ortalama ücretteki artış asgari ücretteki artışların gerisinde kaldığı için, ortalama ücret ile asgari ücret arasındaki makas daralmıştır. Bu raporda Türkiye’de ortalama ücret ile asgari ücret arasındaki makasın yıllara göre farkı ve ortalama ve asgari ücretin dolar bazında yıllar içinde seyri incelenecektir.

2. ASGARİ ÜCRET VE ORTALAMA ÜCRET KARŞILAŞTIRMASI

Sosyal Güvenlik Kurumu’nun 2,1 milyon kamu ve 14,3 milyon özel sektör çalışanı işçinin prime esas kazanç verilerine dayanarak yayımladığı istatistiklere göre, 2021 yılında 6.131 lira olan ortalama aylık brüt ücretler 2022 yılının ilk dört aylık döneminde %35 oranında artışla 8.263 lira olmuştur. Ortalama ücretteki artış brüt asgari ücretteki artışın altında kalmıştır.

2014 - 2022 yılları arasındaki süreç incelenirse; 2014 yılında brüt asgari ücret 1.102 TL, brüt ortalama ücret ise 1.932 TL olmuştur. 2014 yılından bu yana TÜFE (Tüketici Fiyat Endeksi) %295 oranında artmıştır. Buna karşılık, 2014 yılına göre, 2022’nin ilk yarısında uygulanan asgari ücrette %354, ortalama ücrette ise %327 oranında artış olmuştur.

Türkiye’de 2014 yılında ortalama ücret asgari ücretin 1,75 katıdır. 2015 yılında ise bu oran 1,74’tür. Bu oran 2016 yılında asgari ücrete yapılan yüksek artıştan sonra 1,53’e kadar düştükten sonra 2021 yılında 1,71’e kadar çıkmıştır. 2022 yılının ilk yarısında ise 1,65’e gerilemiştir. Makas 2014’e göre 0,10 puan daralmıştır.

Tablo 1. 2014-2022 Yılları Arasında Türkiye’de Ortalama Ücretin Asgari Ücrete Oranı (TL)

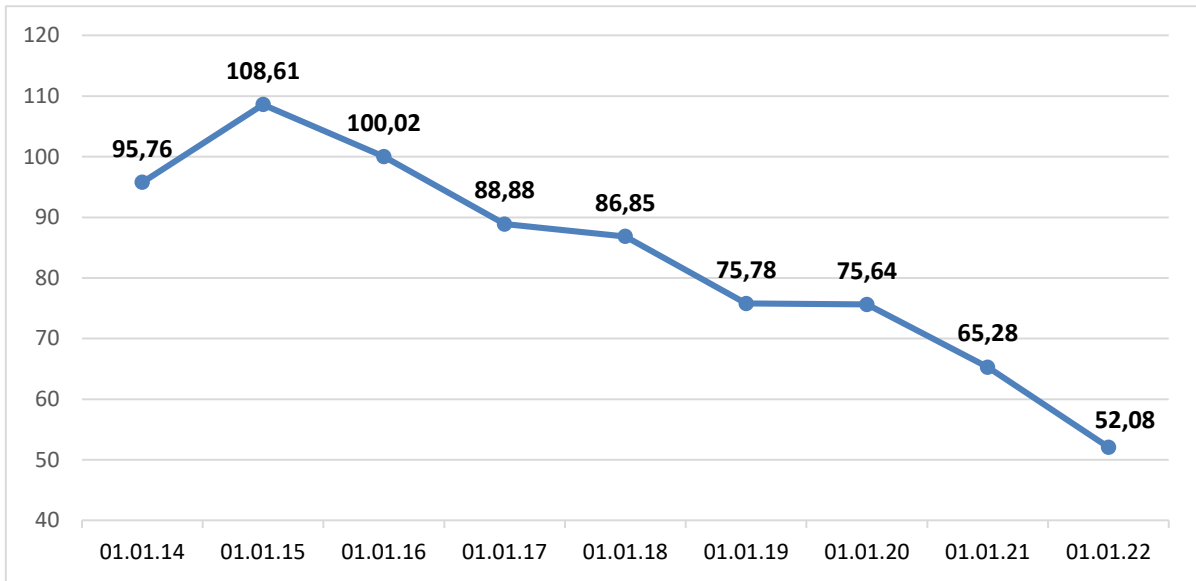
Yıl	Ortalama Ücret (Brüt)	Asgari Ücret (Brüt)	Oran
2014	1.932,60	1.102,50	1,75
2015	2.154,00	1.237,50	1,74
2016	2.511,90	1.647,00	1,53
2017	2.914,50	1.777,50	1,64
2018	3.402,30	2.029,50	1,68
2019	4.166,40	2.558,40	1,63
2020	4.951,80	2.943,00	1,68
2021	6.131,70	3.577,50	1,71
2022 (İlk 6 Ay)	8.263,80	5.004,00	1,65

Kaynak: SGK

3. ORTALAMA VE ASGARİ ÜCRETİN DOLAR KARŞILIĞI

Türkiye’de son yıllarda TL, dolara karşı aşırı değersiz hale geldiği için ortalama ücretlerde geçmiş yıllara kıyasla dolar bazında düşüş vardır. Grafik 1’de görüleceği üzere 2014-2022 yılları arasında reel efektif döviz kuru 2015 yılı dışında her sene düşmüştür. Reel efektif döviz kurunun bu denli düşmesi yerel para biriminin dövize karşı aşırı değersiz hale geldiği anlamına gelmektedir. Yerel paranın aşırı değersiz hale gelmesi ücretli çalışanlarda ciddi bir refah kaybına sebep olmaktadır.

Grafik 1. 2014-2022 Yılları Arasında Türkiye’de Reel Efektif Döviz Kuru

Kaynak: TCMB

Bazı görüşlere göre yerel paranın değersiz hale gelmesi bir ülkeyi uluslararası pazarlarda daha rekabetçi hale getirip ihracatı artırıp cari açığı kapatacaktır. Bu sayede döviz kuru üzerindeki baskı kalkacak, enflasyon düşecek ve ücretli kesimlerdeki refah kaybı telafi edilecektir. Ancak bu modelin sürdürülebilir bir yönü yoktur. Yapısal cari açığı olan ülkelerde, yapısal reform yapmadan cari açığı kalıcı olarak kapatmak mümkün değildir. Nitekim 2021 yılında Türkiye’de TL çok fazla değer kaybetmiştir. Bu değer kaybının sonucu 2022 yılında 0’a yakın cari açık beklenmekteydi ancak 2022 yılında enerji fiyatlarındaki artışla cari denge ciddi anlamda bozulmuştur. Ekonomistler tarafından sene başında 0’a yakın olan cari açık beklentisi şu anda 40 milyar dolar civarındadır. Enerji fiyatlarındaki artışın sürmesi durumunda bu beklentilerin daha da bozulması beklenmektedir. Görüleceği üzere yapısal bir cari açığı yerel parayı değersizleştirerek kapatma modeli hem sürdürülebilir değildir hem de risklidir. Cari açığı kalıcı olarak kapatmanın yegâne yolu yapısal reformlar yapıp katma değerli ürünler üretmektir.

ORTALAMA ÜCRET - ASGARİ ÜCRET: DOLAR BAZINDA BİR KIYASLAMA

Ortalama ücret dolar bazında 2014-2022 yılları içinde inişler çıkışlar olsa da genellikle azalmıştır. 2014'te 882 dolar olan ortalama ücret 2022 yılında 554 dolara düşmüştür. Oransal olarak azalış %37,2 olarak gerçekleşmiştir. Aşırı değersiz TL hem cari açığı kapatamamış hem de ücretli çalışanların gelirlerinde ciddi anlamda aşınmaya sebep olmuştur.

Tablo 2. 2014-2022 Yılları Arasında Türkiye'de Brüt Ortalama Ücret Ve Dolar Karşılığı

Yıl	TÜRK LİRASI	ABD DOLARI
2014	1.932,60	882,47
2015	2.154,00	791,91
2016	2.511,90	831,75
2017	2.914,50	798,49
2018	3.402,30	707,34
2019	4.166,40	734,81
2020	4.951,80	706,39
2021	6.131,70	689,73
2022 (İlk 6 Ay)	8.263,80	554,25

Kaynak: SGK, TCMB

Asgari ücrette de ortalama ücrettekinden benzer bir aşınma vardır. 2014 yılında 504 dolar olan brüt asgari ücret 2022 yılında 336 dolara düşmüştür. Asgari ücretteki dolar bazında azalış %33,5 seviyesinde gerçekleşmiştir. Asgari ücret dolar bazında en ciddi yükselişi 2016 yılında yaşamıştır ancak bu artış kalıcı olamamıştır.

Tablo 3. 2014-2022 Yılları Arasında Türkiye'de Brüt Asgari Ücret Ve Dolar Karşılığı

Yıl	TÜRK LİRASI	ABD DOLARI
2014	1.102,50	504,26
2015	1.237,50	455,12
2016	1.647,00	543,62
2017	1.777,50	486,88
2018	2.029,50	421,03
2019	2.558,40	450,80
2020	2.943,00	420,47
2021	3.577,50	403,35
2022 (İlk 6 Ay)	5.004,00	335,90

Kaynak: SGK, TCMB

4. SONUÇ

Türkiye’de son yıllarda ortalama ve asgari ücrette dolar bazında gerileme kronik bir hale gelmiştir. 2022 yılında 554 dolar olan brüt ortalama ücreti dolar bazında neredeyse 2016 yılının 543 dolar olan brüt asgari ücret seviyesine gelmiştir. Yıllar içinde artması gereken refah tam tersi bir şekilde azalmaktadır. Özellikle orta sınıf döviz artışından dolayı ciddi refah kaybına uğramıştır. Ayrıca yıllar içindeki dolar enflasyonu hesaba katılırsa ücretlerdeki aşınma daha kötü bir duruma gelmektedir.

Refah kaybının yüksek seviyelere gelmesi iyi yetişmiş kalifiye insanların yurtdışına gitmelerine sebep olmaktadır. Beyin göçü olarak adlandırılan bu olay, ülkedeki beşeri sermayeye ciddi anlamda zarar vermektedir. Ülkeyi kalkındıracak yapısal reformları alanında yetişmiş iyi insanların yapacağı düşünüldüğünde yerel paranın aşırı değer kaybetmesi ve insanların refahının azalması uzun vadede ülkeye zarar vermektedir.

5. KAYNAKÇA

- “Cari Açık Mayısta 6,5 Milyar Dolar” – NTV
<https://www.ntv.com.tr/ntvpara/doviz/cari-acik-mayista-6-5-milyar-dolar,8ZcF2RIQx0ekHQNkjp3VxA>
- “Elvan: Yapısal Cari Açığı Azaltmak Hükümetin Görevi” - Bloomberg HT
<https://www.bloomberght.com/elvan-yapisal-cari-acigi-azaltmak-hukümetin-gorevi-2291929>
- “Hekimler Göçü: Yurt Dışına Taşınan Doktorlar Anlatıyor” – BBC Türkçe
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-59657943>
- Mahfi Eğilmez “Rekabetçi Kur” - Kendime Yazılar
<https://www.mahfiegilmez.com/2020/11/rekabetci-kur.html>
- “Ortalama Ücrette OECD’den Uzaklaştık” – Habertürk
<https://www.haberturk.com/ortalama-ucrette-oecdden-uzaklastik-3475946-ekonomi>
- Osman Arolat “Yurt Dışına Beyin Göçü Hızlanıyor” – Dünya
<https://www.dunya.com/kose-yazisi/yurt-disina-beyin-gocu-hizlaniyor/644188>
- “Türkiye’de Ücretler 300 Dolara Yerleşiyor” – Dünya
<https://www.dunya.com/ekonomi/turkiyede-ucretler-300-dolara-yerlesiyor-haberi-662987>